

Резолюція науково-практичної конференції «Медико-соціальні аспекти діагностики, лікування та реабілітації захворювань у дітей» (19–20 березня 2015 року, Київ)

Учасники науково-практичної конференції зазначили, що одним із головних завдань державної політики в охороні здоров'я матері і дитини є виконання зобов'язань, взятих Україною на виконання завдань Генеральної Асамблеї ООН, а саме Цілей Розвитку Тисячоліття, спрямованих, передусім, на зменшення малюкової смертності та смертності дітей віком до 5 років; фінансове забезпечення державних програм, спрямованих на охорону материнства та дитинства; виконання програми імунізації дітей; боротьба з ВІЛ/СНІДом; покращення антенатальної та перинатальної допомоги; профілактика соціального сирітства; зменшення інвалідності; медико-соціальна допомога дітям з особливими потребами, у тому числі із зони АТО, тощо.

Малюкова смертність в Україні має тенденцію до подальшого зниження показника (7,9% у 2013 р., 7,8% у 2014 р.). У країнах СНД вона становила 11,21%, у країнах Європейського Союзу — 3,53% (дані ВООЗ та ЮНІСЕФ). Показник смертності дітей у віці до 5 років становив у 2013 р. 10,0%, у 2014 р. — 9,4%.

Збільшилось фінансове забезпечення державних програм та централізованих заходів для дітей України з 965 млн грн у 2013 р. до 1,43 млрд грн у 2014 році. Збільшилось майже вдвічі фінансування програми з імунізації дітей, запроваджено фінансування рідкісних (орфанних) захворювань та протягом 2014 р. розроблені, а на початку січня 2015 р. затверджені клінічні протоколи обстеження та лікування цих захворювань (протокол №778 від 27.10.2014 р.). Виділено 171 вид орфанних захворювань (рідкісні новоутворення — 56 захворювань, рідкісні захворювання кістково-м'язової системи та сполучної тканини — 34 захворювання, рідкісні ендокринні хвороби, розлади харчування та порушення обміну речовин — 31 захворювання: муковісцидоз, гомоцистинурія, хвороба Гоше, класична фенілкетонурія, рідкісні хвороби крові та кровотворних органів із залученням імунного механізму — 27 захворювань, інші рідкісні захворювання — нервової системи, системи кровообігу, шкіри, хромосомні аномалії). Затверджений транспортний протокол для новонароджених.

За 2014 р. дещо покращились показники ефективності організації медичної допомоги новонародженим (виживання новонароджених після 168 годин життя з вагою 500–999 г склало до 65,06%, з вагою 1000–1499 г — до 89,44%). Зменшилась перинатальна смертність до 2,11%. У 2014р. зменшилась кількість дітей, від яких відмовились батьки в акушерських стаціонарах, до 372 дітей.

Учасники науково-практичної конференції зазначили, що проблемними питаннями організації медичної допомоги дітям в умовах АТО є низька якість оцінки стану в екстрених ситуаціях. Найбільше навантаження щодо медичної допомоги цим дітям було в Харківській, Дніпропетровській, Запорізькій областях та НДСЛ «ОХМАДИТ».

Створена система психологічної підтримки дітей, що зазнали стресу під час збройного конфлікту (на базі лікарень, мобільні виїзні бригади в місцях перебування ВПО).

На науково-практичній конференції розглянуто питання удосконалення лікування хворих дітей з ЮРА при використанні біологічних препаратів — антагоністів рецепторів фактора некрозу пухлин (ФНП-2) — Етанерцепта. У зв'язку з тим, що препарат «Етанерцепт» зареєстрований в Україні, доцільно переглянути протоколи лікування дітей з ЮРА щодо його використання.

Заслужує на увагу впровадження в педіатричну практику нових технологій діагностики кардіальних порушень у дітей з ревматичними захворюваннями. Висвітлено також питання клініко-лабораторних особливостей артеріальної гіпертензії у підлітків та удосконалення її у дітей.

Важливе значення профілактичної стратегії у неонатології мали питання регіоналізації перинатальної допомоги як важливої складової поліпшення здоров'я дітей. Висвітлена концепція ефективної лікувально-профілактичної допомоги дітям з дуже малою масою тіла при народженні та пренатальна діагностика і проблеми ведення новонароджених із вродженими вадами серця.

На конференції розглядалося питання використання антипіретиків у педіатричній практиці, наявність побічних ефектів та доцільність призначення дітям.

Учасники конференції висловили занепокоєння зниженням рівня охоплення дітей профілактичними щепленнями, особливу тривогу викликає імовірність спалаху поліомієліту в Україні. Турбує підвищення захворюваності дітей на ротавірусну інфекцію, кашлюк, інші хвороби, керовані засобами імунізації. При цьому розглянуто питання профілактики, діагностики, лікування та реабілітації захворювань у дітей.

Актуальними залишаються проблема раціонального використання антибіотиків при захворюваннях органів дихання, підходи до лікування гострих респіраторних інфекцій, оцінка муколітичної терапії у дітей з огляду на безпеку застосування, лікувальні та реабілітаційні заходи у дітей з повторними частими захворюваннями верхніх дихальних шляхів.

Велике занепокоєння викликає нераціональне використання антибіотиків та розвиток антибіотикоасоційованої діареї. Розглянуті питання діагностики та лікування діареї у світлі сучасних методів терапії.

Багато уваги учасники науково-практичної конференції приділили імунізаційній практиці, особливо пневмококової інфекції, використанню пробіотиків, профілактиці неінфекційних захворювань у дітей.

Значна частина доповідей була присвячена впровадженню концепції «Харчування нового життя. 1000 днів» в Україні, патології ендокринної системи, особливостям перебігу хронічного вірусного гепатиту С, аутоімунного

гепатиту та HCV-інфекції, бактеріальній транслокації печінки, первинному склерозуючому холангіту, синдрому надмірного бактеріального росту тонкої кишки, виразковому коліту. Висвітлена також проблема діагностики, корекції білково-енергетичної недостатності у дітей раннього віку.

У рамках науково-практичної конференції відбувся симпозіум «Медико-соціальна реабілітація дітей з особливими потребами: проблеми та перспективи».

У 2013 р. в Україні зареєстровано 168 280 дітей-інвалідів (2,1%). За розрахунками Європейської Академії дитячої інвалідності, в Україні очікується понад 200 тисяч дітей-інвалідів віком до 18 років, з них до 80 тисяч з тяжкою інвалідністю, близько 1 млн дітей будуть вимагати постійного медико-педагогічного супроводу. За даними Центру медичної статистики МОЗ України (без даних по АР Крим та м. Севастополю), у 2014 р. зареєстровано разом 151125 дітей з інвалідністю (199,0 на 10 тис.), з них вперше — 16250, або 21,4 на 10 тис. дітей до 17 років включно.

Загалом, за даними галузевої статистики, у системі охорони здоров'я для надання своєчасної та якісної медичної допомоги дітям з інвалідністю зареєстровані 29 обласних дитячих лікарень, 58 дитячих поліклінік (як самостійні заклади), 94 міські дитячі лікарні, 136 дитячих санаторіїв, 45 центрів медико-соціальної реабілітації дітей, 42 спеціалізовані будинки дитини, 3 профільні інститути НАМН України.

Послуги для дітей з інвалідністю у сфері соціального захисту населення в Україні представлені наступним переліком: 224 центри та відділення соціальної реабілітації дітей-інвалідів, 15 центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, 15 центрів соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями, 55 дитячих будинків-інтернатів.

Освітні послуги для дітей з обмеженнями життєдіяльності надаються в наступних закладах та установах: 2524 заклади компенсаторного типу, 690 закладів санаторного типу, 68 навчально-реабілітаційних центрів для дітей з порушеннями розвитку, 104 дитячі будинки, 72 школи-інтернати.

Окрім того, в Україні зареєстровано понад 130 000 недержавних об'єднань, з них 62 для дітей з інвалідністю. Протягом оздоровчого сезону відкривається близько 18 000 дитячих закладів для оздоровлення.

З огляду на представлену вище мережу структур, які опікуються наданням реабілітаційних послуг дітям з обмеженнями життєдіяльності, можна констатувати, що має місце дублювання та втрата коштів на утримання паралельних мереж, що обслуговують одні й ті самі потреби. Водночас існуюча в Україні система допомоги дітям з обмеженнями життєдіяльності на сьогодні не є цілісною, вона не цілком задовольняє потреби суспільства, не забезпечує створення та підтримку сприятливого життєвого середовища, необхідного для всебічного розвитку дитини, її самореалізації, захисту її прав.

Ця ситуація погіршується відсутністю:

- комплексних медичних, соціальних та психолого-педагогічних реабілітаційних послуг дітям з інвалідністю, що зменшує можливість їх інтеграції та максимальної адаптації до суспільного життя;
- впровадження біопсихосоціальної моделі хвороби та Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності і здоров'я (МКФ), що не відповідає сучасним міжнародним стандартам якості надання реабілітаційних послуг;

- єдиного державного координаційного органу з проблем реабілітації дітей з обмеженнями життєдіяльності;
- центральної бази даних дітей з обмеженнями життєдіяльності, яка б враховувала ступінь їх ушкодження;
- механізму взаємодії та наступності між окремими відомствами, задіяними в реабілітації. Не забезпечена міжсекторальна координація та співпраця між державними і недержавними закладами реабілітаційного профілю;
- інтегрованих підходів та взаємозв'язків закладів та установ з реабілітації дітей з урахуванням використання стандартизованих методів тощо.

На навчально-методичній нараді завідувачів кафедр педіатрії, дитячої неврології та медико-соціальної реабілітації обговорювався проект наказу МОЗ України щодо Концепції медико-соціальної реабілітації, подальшого розвитку центрів медико-соціальної реабілітації, переліку захворювань для встановлення інвалідності дітям, роль та місце дистанційної форми навчання в післядипломній освіті лікарів.

Дана резолюція науково-практичної конференції має рекомендаційний характер.

Учасники науково-практичної конференції вважають за необхідне:

Звернутися до Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Міністерства охорони здоров'я України, Національної Академії медичних наук України щодо:

- збереження та посилення системи до- та післядипломного навчання лікарів-педіатрів та лікарів-спеціалістів з педіатричних спеціальностей;
- забезпечення неухильного виконання Закону України Про Загальнодержавну програму «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини» на період до 2016 року;
- порушення перед Кабінетом Міністрів України клопотання щодо розробки проекту Закону України «Про Загальнодержавну програму "Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини на період до 2026 року"»;
- забезпечення завершення будівництва нового корпусу Національної дитячої спеціалізованої лікарні «ОХМАТДИТ»;
- порушення перед Кабінетом Міністрів України клопотання щодо опрацювання та подання до затвердження проекту Розпорядження Кабінету Міністрів «Про затвердження Концепції соціальної педіатрії (комплексної медико-соціальної реабілітації дітей з обмеженнями життєдіяльності)»;
- здійснення заходів щодо забезпечення виконання Постанови Кабінету Міністрів України від 17.08.1998 р. № 1303 «Про впорядкування безоплатного та пільгового відпуску лікарських засобів за рецептами лікарів у разі амбулаторного лікування окремих груп населення та за певними категоріями захворювань», зокрема передбачити окрему бюджетну програму щодо забезпечення дітей з інвалідністю, яка пов'язана з епілепсією, протиепілептичними препаратами, а також бюджетну програму «Реабілітаційне обладнання для Центрів медико-соціальної реабілітації дітей з органічним ураженням нервової системи»;
- забезпечення створення першого модельного Центру паліативної допомоги дітям у м. Києві на виконання Постанови Верховної Ради України від

- 13.01.2015 р. № 96-VIII «Про Рекомендації парламентських слухань на тему: "Освіта, охорона здоров'я та соціальне забезпечення дітей з порушеннями психофізичного розвитку: проблеми, та шляхи їх вирішення"»;
- виконання статті 1 Закону України «Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам» і пункту 20 Порядку встановлення лікарсько-консультативними комісіями інвалідності дітям, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 21.11.2013 р. № 917 і затвердження наказу МОЗ України «Про затвердження Переліку захворювань та патологічних станів, що дають право на встановлення інвалідності дітям»;
 - розгляду пропозиції при формуванні бюджетів охорони здоров'я всіх рівнів передбачити фінансування служби охорони материнства і дитинства в обсягах не менше 35% від консолідованого місцевого бюджету охорони здоров'я;
 - вжиття заходів з організації та розширення вітчизняного виробництва сучасних ліків та вакцин для дітей;
 - створення умов і вжиття заходів щодо розширення мережі закладів (підрозділів), які надають комплексну реабілітаційну допомогу дітям різного віку, починаючи з Кабінетів катамнезу та Центрів раннього втручання;
 - прийняття бюджетної програми будівництва, реконструкції та розширення мережі перинатальних центрів третього та другого рівнів;
 - вжиття заходів з удосконалення організації та технологічного забезпечення реалізації сучасних технологій пренатальної діагностики;
 - продовження реорганізації мережі будинків дитини у Реабілітаційні центри відкритого типу;
 - забезпечення у повному обсязі фінансування коштів для закупівлі вакцин і анатоксинів для виконання Національного календаря щеплень;
 - термінового проведення додаткової турової імунізації дітей проти поліомієліту;
 - продовження роботи з удосконалення системи вакцинопрофілактики інфекційних хвороб у дітей шляхом розширення Національного календаря профілактичних щеплень за рахунок введення вакцинації проти інфекцій, спричинених пневмококом, менінгококом, ротавірусом, папіломавірусом, вірусом вітряної віспи, вірусом гепатиту А;
 - забезпечення переходу при проведенні профілактичних щеплень на використання сучасних комбінованих вакцин, що дозволяють значно підвищити ефективність вакцинації і знизити ризик розвитку протствакцинальних ускладнень;
 - продовження розробки та затвердження клінічних настанов та протоколів надання медичної допомоги дітям;
 - затвердження наказом МОЗ та Мінсоцполітики України переходу на проведення медико-соціальної експертизи на основі Міжнародної класифікації функціонування обмежень життєдіяльності та здоров'я (схвалена 54-ю сесією ВООЗ, травень 2001 р.) зі змінами 2007 року щодо дітей;
 - внесення змін та доповнень до Постанови Кабінету Міністрів України від 23.06.2007 р. № 757 «Про затвердження Положення про індивідуальну програму реабілітації інваліда» та наказу МОЗ України від 08.10.2007 р. № 623 (Ю) «Про затвердження форм індивідуальної програми реабілітації інваліда, дитини-інваліда та Порядку їх складання»;
 - розробки і затвердження «Правил маркетингу заміників грудного молока в закладах охорони здоров'я»;
 - розробки програми викладання соціальної педіатрії на до- і післядипломному етапах педіатричного освіти;
 - пропаганди у засобах масової інформації питань формування у дітей та молоді стійких стереотипів щодо здорового способу життя, у тому числі статевого виховання та відповідального батьківства;
 - широкого впровадження сучасних принципів харчування дітей усіх вікових груп, у тому числі раннього віку, сприяння поширенню практики грудного вигодовування, активізації роботи з відновлення системи харчування дітей у закладах освіти;
 - усілякого сприяння розширенню фундаментальних і прикладних досліджень з клінічної та профілактичної педіатрії;
 - забезпечення розробки науково обґрунтованих стандартів профілактики, діагностики та надання медичної допомоги дітям, у тому числі реабілітації. Переглянути постанову та клінічний протокол медичної допомоги дітям із ЮРА з урахуванням нових даних;
 - подальшого проведення національних семінарів «Проблемні питання профілактики, лікування та реабілітації інфекційних та соматичних захворювань» у виїзному режимі та у форматі телемосту.